

București

Guvernul României
Prim-ministru

DOMNULUI PROF. UNIV. DR. VALER DORNEANU
PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

În conformitate cu dispozițiile art.17 alin.(2) și ale art.35 alin.(1) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, vă transmitem, alăturat, punctul de vedere al Guvernului **în ceea ce privește dosarul Curții Constituționale nr.1373E/2020, al cărui obiect îl constituie cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Guvernul României și Parlamentul României, formulată de Guvernul României.**

I. Cu privire la aspectele generale subliniem că prin cererea adresată Curții Constituționale, Guvernul României, în temeiul art.146 lit.e) din Constituția României, a formulat cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională dintre Guvernul României și Parlamentul României.

În cerere se susține că prin conduita sa Parlamentul României a generat un conflict juridic de natură constituțională cu privire la modalitatea aleasă de a exercita controlul politic asupra Guvernului și anume inițierea unei moțiuni de cenzură în perioada dintre sesiunile ordinare ale Parlamentului ceea ce este contrar dispozițiilor art.113 și art.66 alin.(1) din Constituția României.

II. Cu privire la admisibilitatea cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională

În ceea ce privește sfera de cuprindere a conceptului de conflict juridic de natură constituțională, din analiza atât a prevederilor constituționale care reglementează regimul juridic al acestuia, cât și a jurisprudenței instanței de contencios constituțional în materie, reiese că dispozițiile constituționale și infraconstituționale nu reglementează o categorie expres limitativă a situațiilor care se pot circumscrie acestei calificări, sens în care, o varietate de împrejurări pot constitui conflicte între autoritățile statului.

Astfel, pe cale jurisprudențială s-a stabilit că obiect al unui conflict juridic de natură constituțională îl pot constitui atât faptele, cât și actele care emană de la o entitate de rang constituțional, care, de maniera în care sunt efectuate, produc consecințe juridice în sfera unui alt organ prevăzut de Legea Fundamentală, împiedicându-l, astfel, să își exercite activitatea în mod plenar, neîngrădit.

Totodată, în analiza generică a existenței conflictului juridic de natură constituțională, deosebită relevanță prezintă aptitudinea actului sau faptului juridic de a determina o modificare în ordinea juridică, în sensul în care, consecințele și efectele nu se mai circumscriu celor prevăzute de Constituție, din contră, afectează însăși intenția și viziunea de reglementare a legiuitorului constituant.

Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, conflictul juridic de natură constituțională presupune acte sau acțiuni concrete prin care o autoritate ori mai multe își arogă puteri, atribuții sau competențe care, potrivit Constituției, aparțin altor autorități publice ori omisiunea unor autorități publice, constând în declinarea competenței ori în refuzul de a îndeplini anumite acte care intră în obligațiile lor. (Decizia nr.53 din 28 ianuarie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.144 din 17 februarie 2005).

Totodată, conflictul juridic de natură constituțională există între două sau mai multe autorități și poate privi conținutul ori întinderea atribuțiilor acestora, decurgând din Constituție, ceea ce înseamnă că acestea sunt conflicte de competență, pozitive sau negative, și care pot crea blocaje instituționale. (Decizia nr.97 din 7 februarie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.169 din 5 martie 2008)

Curtea a mai statuat că textul art.146 lit.e) din Constituție „stabilește competența Curții de a soluționa în fond orice conflict juridic de natură constituțională ivit între autoritățile publice, iar nu numai conflictele de competență născute între acestea.” (Decizia nr.270 din 10 martie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.290 din 15 aprilie 2008)

Prin urmare, potrivit jurisprudenței Curții, conflictele juridice de natură constituțională „nu se limitează numai la conflictele de competență, pozitive sau negative, care ar putea crea blocaje instituționale, ci vizează orice situații juridice conflictuale a căror naștere rezidă în mod direct în textul Constituției.” (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr.901 din 17 iunie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.503 din 21 iulie 2009, Decizia nr.1525 din 24 noiembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.818 din 7 decembrie 2010, Decizia nr.108 din 5 martie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.257 din 9 aprilie 2014, Decizia nr.285 din 21 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.478 din 28 iunie 2014, Decizia nr.685 din 7 noiembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1021 din 29 noiembrie 2018, par.120, sau Decizia nr.26 din 16 ianuarie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.193 din 12 martie 2019, par.126)

În dezvoltarea jurisprudenței constituționale, doctrina de specialitate a subliniat că, astfel cum s-a reținut în Decizia Curții Constituționale nr. 1525 din 24 noiembrie 2010, Curtea se poate pronunța asupra constituționalității unei moțiuni de cenzură în situația exercitării competenței normate prin art. 146 lit. e) de soluționare a unui conflict juridic de natură constituțională între autoritățile publice.

Angajarea competenței Curții Constituționale este posibilă numai în măsura în care nu există mecanisme prin care autoritățile publice să se autoregleze prin acțiunea lor directă și nemijlocită.

Prezenta cerere de soluționare a unui conflict juridic de natură constituțională vizează o situație litigioasă, conflictuală, întrucât privește un diferend între Guvernul României și Parlament în legătură cu calendarul moțiunii de cenzură și procedura parcursă. Situația litigioasă are natură juridică, întrucât se referă la întinderea și valorizarea competenței Parlamentului României în materie de moțiune de cenzură, inclusiv de a respecta termenele constituționale prevăzute de art. 113. Conflictul are natură constituțională, întrucât întreaga situație litigioasă se circumscrie dispozițiilor constituționale care reglementează procedura demiterii Guvernului, în ansamblul dispozițiilor constituționale care configurează rolul Parlamentului României și al Guvernului (inclusiv principiile de funcționare a acestora), precum și raporturile juridice dintre cele două autorități publice constituționale.

În ceea ce privește condiția existenței blocajului instituțional, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că sintagma ”conflicte juridice de natură constituțională”, cuprinsă în art. 146 lit. e) din Constituție, vizează orice situații juridice conflictuale a căror naștere rezidă în mod direct în textul Constituției. Așadar, de principiu, nu poate fi reținută ipoteza inadmisibilității cererii, bazată pe pretinsa lipsă a blocajului instituțional.

Prezenta cerere a fost generată de faptul că mecanismele de reglaj - care în mod normal funcționează în condițiile unei interpretări cu bună-credință a Constituției - sunt lipsite de eficiență din cauza denaturării spiritului dispozițiilor art. 113 din Constituție, respectiv a utilizării procedurii constituționale contrar scopului pentru care această procedură a fost reglementată – demiterea Guvernului ca sancțiune politică pentru nerespectarea mandatului acordat de către Parlament.

În opinia noastră, în continuare există o divergență între părțile din conflict asupra interpretării și aplicării dispozițiilor constituționale ale art. 113.

Față de cele expuse supra, cererea de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională întrunește condițiile de admisibilitate, întrucât vizează o situație conflictuală, respectiv diferendul dintre Guvernul României și Parlament, generat de utilizarea instrumentului moțiunii de cenzură în contextul sesiunii parlamentare extraordinare, contrar principiilor și dispozițiilor constituționale.

De asemenea, natura juridică a situației litigioase rezultă din modalitatea în care Parlamentul se raportează la propria matcă constituțională în exercitarea atribuțiilor și

utilizarea instrumentelor de control a activității Guvernului, exercitând o conduită discreționară în acest sens.

III. Cu privire la fondul cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională

1. Cu privire la afectarea principiului stabilității Guvernului

În susținerea cererii, Guvernul României a invocat următoarele:

- *„situația de conflict este generată de depunerea unei moțiuni de cenzură în perioada dintre cele două sesiuni parlamentare ordinare, cu consecința convocării unei sesiuni extraordinare exclusiv numai pentru prezentarea moțiunii fără dezbateră și votarea acesteia”;*

- *„blocarea procedurii moțiunii de cenzură la etapa prezentării acesteia fără parcurgerea celorlalte etape procedurale în aceeași sesiune parlamentară menține Guvernul României, parte a puterii executive, într-o situație incertă fapt contrar Constituției”;*

- *„moțiunea de cenzură inițiată la data de 17 august 2020 având conținutul prezentat în sesiunea extraordinară din data de 20 august 2020 nu poate fi dezbătută și votată în altă sesiune ordinară și extraordinară decât cu încălcarea dispozițiilor art. 113 alin. (4) din Constituție, deoarece Guvernul ar fi supus unei duble sancțiuni în temeiul aceluiași act politic epuizat (moțiunea de cenzură înregistrată la data de 17 august 2020) prin nediscutarea și votarea acestuia în cadrul sesiunii parlamentare în care a fost depus”.*

Așadar, autorul sesizării susține că, odată inițiată, moțiunea de cenzură trebuie prezentată, dezbătută și votată în aceeași sesiune parlamentară.

De asemenea, se susține că o moțiune de cenzură nu poate fi inițiată într-o sesiune extraordinară, întrucât ar fi încălcate prevederile art. 66 și art. 113 alin. (4) din legea fundamentală.

Textele constituționale incidente în prezenta cauză, ce face obiectul cererii de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională sunt următoarele:

□ art. 66 *„(1) Camera Deputaților și Senatul se întrunesc în două sesiuni ordinare pe an. Prima sesiune începe în luna februarie și nu poate depăși sfârșitul lunii iunie. A doua sesiune începe în luna septembrie și nu poate depăși sfârșitul lunii decembrie.*

(2) Camera Deputaților și Senatul se întrunesc și în sesiuni extraordinare, la cererea Președintelui României, a biroului permanent al fiecărei Camere ori a cel puțin o treime din numărul deputaților sau al senatorilor.

(3) Convocarea Camerelor se face de președinții acestora.”

□ art. 113 „(1) Camera Deputaților și Senatul, în ședință comună, pot retrage încrederea acordată Guvernului prin adoptarea unei moțiuni de cenzură, cu votul majorității deputaților și senatorilor.

(2) Moțiunea de cenzură poate fi inițiată de cel puțin o pătrime din numărul total al deputaților și senatorilor și se comunică Guvernului la data depunerii.

(3) Moțiunea de cenzură se dezbate după 3 zile de la data când a fost prezentată în ședința comună a celor două Camere.

(4) Dacă moțiunea de cenzură a fost respinsă, deputații și senatorii care au semnat-o nu mai pot iniția, în aceeași sesiune, o nouă moțiune de cenzură, cu excepția cazului în care Guvernul își angajează răspunderea potrivit articolului 114.”

Moțiunea de cenzură se constituie într-un adevărat instrument de natură constituțională pus la îndemâna Parlamentului în vederea realizării controlului parlamentar asupra activității Guvernului.

În ceea ce privește concepția constituantă a noțiunii de moțiune de cenzură, dispozițiile constituționale în materie, art. 113, coroborate cu cele privind angajarea răspunderii Guvernului de la nivelul art. 114, reglementează o dimensiune juridică unitară a instituției, chiar dacă, contextual, procedeul poate interveni în două situații.

Pe de o parte, aceasta poate reprezenta un demers fundamentat exclusiv pe voința Parlamentului de a sancționa Guvernul (art. 113) sau aceasta poate fi depusă în cadrul procedurii angajării răspunderii Guvernului. În acest context, important de precizat este faptul că și Curtea Constituțională a subliniat că *"prevederile Constituției nu reglementează două categorii de moțiuni de cenzură, ci, din contră, moțiunea de cenzură ca instituție juridică este una singură, reglementată de art. 113 din Constituție"*.

A. Aspecte procedurale ale moțiunii de cenzură:

În acest context, sunt incidente prevederile art. 113 din Constituție, dezvoltate în Regulamentul ședințelor comune ale Camerei Deputaților și Senatului:

Art. 92. – „(1) Moțiunea de cenzură inițiată de cel puțin o pătrime din numărul total al deputaților și senatorilor se prezintă birourilor permanente și se comunică Guvernului de către președintele Camerei Deputaților, în ziua în care aceasta a fost depusă. Moțiunea de cenzură se prezintă în ședința comună a celor două Camere în cel mult 5 zile de la data depunerii.

(2) Dezbaterea moțiunii de cenzură are loc după 3 zile de la data când a fost prezentată în ședința comună a celor două Camere.

(3) Data și locul ședinței comune, împreună cu invitația de participare, se comunică Guvernului de către președintele Camerei Deputaților, cu 24 de ore înainte ca aceasta să aibă loc.”

Art. 93. – ”(1) După prezentarea moțiunii de cenzură de către deputatul sau senatorul desemnat de inițiatorii acesteia, președintele care conduce ședința comună

dă cuvântul prim-ministrului sau, în cazul imposibilității participării acestuia, membrului Guvernului care îl reprezintă, pentru prezentarea poziției Guvernului.

(2) În continuare, președintele dă cuvântul deputaților și senatorilor, în ordinea înscrierii lor la cuvânt.”

Art. 94. – „După încheierea dezbaterilor se procedează la votarea moțiunii de cenzură.”

Astfel, pentru validitatea procesului trebuie parcurse mai multe etape cronologice și obligatorii, respectiv inițierea moțiunii de cenzură prin întrunirea numărului de semnături prevăzut de art. 113 alin. (2) din Constituție, depunerea acesteia la Birourile permanente ale celor două Camere ale Parlamentului, comunicarea moțiunii Guvernului în ziua în care a fost depusă, prezentarea acesteia în cadrul unei ședințe comune a celor două Camere în cel mult 5 (cinci) zile de la data depunerii, exprimarea poziției Guvernului, dezbaterile și votul pe marginea moțiunii în 3 (trei) zile de la data când a fost prezentată.

Or, din analiza prevederilor constituționale și regulamentare anterior menționate, prin raportare la situația de fapt, se poate observa că Parlamentul nu a acționat cu respectarea cadrului legal incident, întrucât, față de cronologia actelor emise de către acesta pe parcursul procedurii administrative, se relevă următoarele:

□ la data de 17.08.2020, Parlamentul adoptă Decizia nr. 3/2020 privind convocarea Camerei Deputaților și Senatului în sesiune extraordinară, cu următorul obiect:

„Camera Deputaților și Senatul se convoacă în sesiune extraordinară comună în data de 20 august 2020, ora 12,00, cu următoarea ordine de zi și următorul program:

- 20 august 2020, ora 12,00 - prezentarea Moțiunii de cenzură nr. 2MC;

□ la data de 20.08.2020, Parlamentul adoptă Decizia 4/2020 privind modificarea Deciziei președinților Camerei Deputaților și Senatului nr. 3/2020, cu următorul obiect:

„Decizia președinților Camerei Deputaților și Senatului nr. 3/2020 privind convocarea Camerei Deputaților și Senatului în sesiune extraordinară, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 747 din 17 august 2020, se modifică după cum urmează:

Camera Deputaților și Senatul se convoacă în sesiune extraordinară comună în data de 20 august 2020, ora 12,00, pentru perioada 20-31 august 2020, pentru prezentarea moțiunii de cenzură nr. 2MC.”

□ la data de 27.08.2020, Parlamentul adoptă Decizia 5/2020 pentru modificarea și completarea Deciziei președinților Camerei Deputaților și Senatului nr. 3/2020 privind convocarea Camerei Deputaților și Senatului în sesiune extraordinară, cu următorul obiect:

„Decizia președinților Camerei Deputaților și Senatului nr. 3/2020 privind convocarea Camerei Deputaților și Senatului în sesiune extraordinară, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 747 din 17 august 2020, cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

"Camera Deputaților și Senatul se convoacă în sesiune extraordinară comună în data de 20 august 2020, ora 12,00, pentru perioada 20-31 august 2020, cu următoarea ordine de zi și următorul program:

- 20 august 2020, ora 12,00 - prezentarea Moțiunii de cenzură nr. 2MC;
- 31 august 2020, ora 14,00 - dezbaterile și votul asupra moțiunii de cenzură."

□ la data de 28.08.2020, Parlamentul adoptă Rectificare din 2020 la Decizia președinților Camerei Deputaților și Senatului nr. 5/2020 pentru modificarea și completarea Deciziei președinților Camerei Deputaților și Senatului nr. 3/2020 privind convocarea Camerei Deputaților și Senatului în sesiune extraordinară, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 785 din 27 august 2020, cu următorul obiect:

„La Decizia președinților Camerei Deputaților și Senatului nr. 5/2020 pentru modificarea și completarea Deciziei președinților Camerei Deputaților și Senatului nr. 3/2020 privind convocarea Camerei Deputaților și Senatului în sesiune extraordinară, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 785 din 27 august 2020, se face următoarea rectificare:

- în articolul unic, în loc de:

"... cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:"

se va citi:

"... cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:"

Din analiza cronologiei deciziilor Parlamentului de convocare a ședinței extraordinare, se poate constata că, deși prin 17.08.2020 acesta a decis ca prezentarea moțiunii să se efectueze pe 20 august 2020, iar dezbaterile și votul să aibă loc la data de 31 august 2020, prin decizia nr. 4/2020 din 20.08.2020 a revenit asupra acestora și a stabilit doar momentul prezentării moțiunii de cenzură, respectiv la data de 20.08.2020, chiar în ziua emiterii deciziei cu același obiect.

Ulterior datei de 20.08.2020, la care a avut loc prezentarea moțiunii de cenzură în Parlament, autoritatea legiuitoare a adoptat la data de 27.08.2020 Decizia nr. 5/2020 prin care a modificat Decizia nr. 3/2020, revitalizând în totalitate dispozițiile acesteia, stabilind că prezentarea moțiunii va avea loc la data de 20.08.2020, iar dezbaterile și votul, la 31.08.2020.

Or, din analiza parcursului decizional al Parlamentului, reiese nu numai faptul că acesta a intervenit asupra Deciziei nr. 3/2020, care a fost modificată prin Decizia nr. 4/2020, care stabilea doar data prezentării moțiunii, dar, mai mult decât atât, deși Decizia nr. 5/2020 avea ca obiect modificarea și completarea Deciziei nr. 3/2020, din analiza pretinselor modificări și completări se poate observa că Decizia nr. 5 nu

modifică și nu completează în niciun fel Decizia nr. 3/2020, din contră, stabilește la data de 27.08.2020 cu caracter retroactiv că prezentarea moțiunii va avea loc la data de 20.08.2020.

Față de conduita neregulamentară a Parlamentului în procedura de prezentare, dezbatere și supunere la vot a moțiunii de cenzură, întemeiată pe faptul că, deși depusă la data de 17.08.2020, ziua dezbaterilor și votului este una incertă tocmai prin raportare la modalitatea în care chiar Parlamentul a revenit anterior asupra propriului calendar, devin incidente considerentele Curții Constituționale prezentate în cuprinsul Deciziei nr. 1525/2020:

„Parlamentul, prin reprezentantul său, și anume președintele Senatului, nu a respectat termenul de prezentare a moțiunii de cenzură în ședința comună a celor două Camere de cel mult 5 zile de la data depunerii acesteia, prevăzut de art. 78 alin. 1 din Regulamentul ședințelor comune ale Camerei Deputaților și Senatului, ceea ce se constituie într-o piedică la prezentarea moțiunii de cenzură depusă de opoziția parlamentară. Mai mult, având în vedere cele arătate mai sus, dezbaterile moțiunii de cenzură trebuia deja demarată, ceea ce nu s-a întâmplat, astfel încât Curtea constată că Parlamentul, prin reprezentantul său, și anume președintele Senatului, refuză supunerea acesteia spre dezbatere în ședința comună a celor două Camere ale Parlamentului, contrar prevederilor art. 114 alin. (2) coroborate cu cele ale art. 113 alin. (3) din Constituție. În acest mod opoziția parlamentară nu se mai poate exprima și controlul parlamentar este lipsit de eficiență. Or, niciun instrument juridic prevăzut de Constituție nu poate fi lipsit de eficiență, golirea lui de conținut determinând caracterul lui iluzoriu și, implicit, încălcarea principiului constituțional al statului de drept.”

Lipsa unei sancțiuni exprese în conținutul textului constituțional pentru nerespectarea termenului nu poate conduce la concluzia că dezbaterile și votul moțiunii de cenzură pot avea loc oricând, întrucât, astfel cum a arătat și Curtea Constituțională, aceasta atrage caracterul iluzoriu al instrumentului juridic și, în cele din urmă, lipsa de eficiență, în măsura în care actualitatea acestuia este afectată de trecerea timpului.

B. Efectele moțiunii de cenzură:

În ceea ce privește consecințele unei moțiuni de cenzură, acestea au fost reglementate de către legiuitorul constituant în cuprinsul art. 113 alin. (4) din Constituție:

„(4) Dacă moțiunea de cenzură a fost respinsă, deputații și senatorii care au semnat-o nu mai pot iniția, în aceeași sesiune, o nouă moțiune de cenzură, cu excepția cazului în care Guvernul își angajează răspunderea potrivit articolului 114.”

Astfel, pentru a crea un just echilibru între atributul constituțional al Parlamentului de a controla activitatea Guvernului și stabilitatea autorităților statului, Constituția a prevăzut ca, în măsura în care moțiunea de cenzură nu este adoptată,

inițiatorii să nu mai dispună de acest instrument constituțional pe parcursul aceleași sesiuni parlamentare tocmai în garantarea principiului stabilității Guvernului.

Rațiunea pentru care legiuitorul constituant a ales să limiteze astfel utilizarea moțiunii de cenzură rezidă în aceea că prin votul de respingere este reconfirmată încrederea acordată inițial Guvernului, motiv pentru care, pentru stabilitatea activității executive, un nou astfel de demers poate fi promovat după curgerea unei perioade de timp.

Prin urmare, textul constituțional anterior indicat este lipsit de interpretare în ceea ce privește inadmisibilitatea promovării unei noi moțiuni de cenzură în cadrul aceleiași sesiuni parlamentare în situația unui vot de respingere.

Dezvoltând aspectele tehnice, procedurale, precizate mai sus, arătăm că depunerea moțiunii de cenzură în perioada cuprinsă între sesiuni încalcă principiul pozitiv al stabilității guvernamentale avut în vedere de Constituantă.

Din cuprinsul art.102 din Constituția României privind rolul și structura Guvernului se desprinde importanța Guvernului în cadrul Executivului, ca autoritate ce asigură realizarea politicii interne și externe a țării și exercită conducerea generală a administrației publice. În calitatea sa de organ al administrației publice cu competență materială generală, Guvernul are, pe de o parte, un rol administrativ, exercitând anumite funcții esențiale pentru buna funcționare a statului: de strategie, de reglementare, de administrare a proprietății statului, de reprezentare și de autoritate de stat. Ca atare, pentru a îndeplini acest rol, Guvernul are nevoie de stabilitate în ce privește funcționarea sa, respectiv de previzibilitate sub aspectul măsurilor sancționatorii pe care Parlamentul le poate adopta împotriva Guvernului, moțiunea de cenzură așa cum este aceasta reglementată de art.113 din Constituție, fiind una dintre acestea. Pe de altă parte, Guvernul are un rol politic care se transpune nu numai în sfera exclusiv executivă, ci și în relație cu celelalte autorități publice, din care hotărâtoare este acțiunea sa în relația cu puterea legiuitoare, prin conlucrarea cu Parlamentul, cu respectarea principiului loialității instituționale atât de către o putere, cât și de cealaltă.

Potrivit opiniilor exprimate în doctrină, moțiunile de cenzură se dezbate și se aprobă numai în ședința comună a celor două Camere ale Parlamentului, atât din motive de simetrie juridică cu votul de încredere/investitură acordat Guvernului de către Parlament, cât și ca expresie a raportului de încredere care ar trebui să existe între Parlament și Guvern ca entități privite în ansamblul acestora.

În considerarea principiului stabilității Guvernului, Constituția a adăugat și condiția limitării numărului de moțiuni de cenzură ce pot fi promovate într-o sesiune parlamentară în condițiile respingerii uneia, în corelare cu membrii Parlamentului care au promovat prima moțiune de cenzură, limitând la o singură moțiune per sesiune parlamentară. Având în vedere finalitatea urmărită de legiuitorul constituant, considerăm că textul constituțional menționat vizează numai sesiunile ordinare, întrucât

dispozițiile art. 66 alin.(2) implică în mod obligatoriu acordul celor două Camere (exprimat prin vot) cu privire la ținerea sau nu a unei sesiuni convocate la cerere în plus. Din această perspectivă, considerăm că sesiunile extraordinare nu pot fi considerate cadrul procedural tipic pentru promovarea unei moțiuni de cenzură.

Mai mult, având în vedere că numărul de sesiuni extraordinare nu este limitat, prin depunerea unei moțiuni de cenzură în afara perioadei în care Parlamentul este întrunit în sesiune extraordinară, se poate ocoli cu ușurință interdicția imperativă din Constituția României, ca aceiași semnatari să nu poată susține mai mult de o moțiune de cenzură respinsă în aceeași sesiune parlamentară. Or, dacă semnatarii nu pot susține de două ori o moțiune de cenzură respinsă într-o sesiune care durează până la 6 luni, nu ar trebui admis ca aceștia să poată depune oricâte moțiuni de cenzură pe perioada cuprinsă între sesiunile parlamentare ordinare, prin convocarea de sesiuni extraordinare multiple și succesive. O astfel de conduită ar reprezenta o fraudare a obiectivului urmărit de legiuitorul constituant, acela de a asigura stabilitatea Guvernului.

Depunerea, dezbateră și votul unei moțiuni de cenzură în cadrul sesiunii extraordinare se îndepărtează de voința legiuitorului constituant exprimată în cuprinsul art. 113 alin. (3). Dacă moțiunea de cenzură ar putea fi depusă în perioadele dintre sesiunile ordinare ale Camerei Deputaților și Senatului și în afara unei sesiuni extraordinare comune întrunite s-ar crea posibilitatea depunerii repetate a moțiunilor de cenzură și convocarea de sesiuni extraordinare exclusiv pentru demiterea Guvernului, ceea ce ar fi în contradicție cu dispozițiile art.113 alin.(4) din Constituție. Din interpretarea literală, gramaticală, a acestei dispoziții constituționale rezultă că inițierea, semnarea, depunerea și dezbateră moțiunii de cenzură ar trebui realizată în aceeași sesiune parlamentară. Astfel, având în vedere că sintagma ~în aceeași sesiune~ este plasată imediat după cuvântul ~a iniția~ rezultă că inițierea unei noi moțiuni nu poate fi făcută de către parlamentarii care au mai inițiat o altă moțiune în aceeași sesiune.

Pe cale de consecință, prevederile constituționale ale art. 113 alin.(4) instituie interdicția ca un parlamentar să semneze mai multe moțiuni de cenzură respinse în cadrul aceleași sesiuni parlamentare tocmai în scopul garantării principiului stabilității guvernamentale. Per a contrario, Guvernul ar fi expus, prin reducerea la absurd a termenelor, unui număr de cel puțin 14 moțiuni de cenzură în 60 de zile în perioada dintre prima sesiune ordinară și cea de a doua sesiune ordinară (lunile iulie și august) și unui număr de cel puțin 4 moțiuni de cenzură în perioada dintre încheierea celei de a doua sesiuni ordinare și începutul primei sesiuni parlamentare (luna ianuarie), ceea ce este inadmisibil din perspectiva dispoziției constituționale amintite. În condițiile admisibilității inițierii și depunerii moțiunilor de cenzură și în afara sesiunilor parlamentare, pot fi la fel de bine și 60 de moțiuni de cenzură (lunile iulie și august) și 30 moțiuni de cenzură (luna ianuarie).

În consecință, orice acțiune în contra celor arătate mai sus încalcă dispozițiile art.113 alin.(4) din Constituția României.

2. Inadmisibilitatea promovării unei moțiuni de cenzură pe parcursul unei sesiuni parlamentare extraordinare, în raport de limitarea expres reglementată de art. 113 alin. (4) din Constituție

Sesiunea parlamentară reprezintă formă de lucru a Parlamentului, perioada în care acesta își exercită plenitudinea competențelor constituționale: funcția legislativă și funcția de control parlamentar, acestea fiind de trei feluri:

- două sesiuni permanente - ordinare cu perioadă de timp prestabilită la nivel constituțional care se desfășoară potrivit art. 66 alin. 1 din Constituție, președinții camerelor fiind obligați ca în perioadele stabilite la nivel constituțional să convoace Parlamentul în sesiune;

- mai multe sesiuni periodice - extraordinare, care se convoacă obligatoriu de către președinții camerelor dacă există cererea titularilor stabiliți la nivel constituțional – președintele României, biroul permanent al fiecărei Camere, cel puțin o treime din numărul deputaților sau al senatorilor;

- sesiunea de drept – în împrejurări deosebit de grave, de ex. art. 93 alin. (2) starea de urgență sau de asediu, sau art. 115 alin. (4) în ipoteza depunerii spre aprobare de către Guvern a unei OUG, care poate fi considerată tot o sesiune extraordinară.

Deși sesiunea parlamentară extraordinară este prevăzută de Constituție ca modalitate de lucru a Parlamentului, aceasta este una alternativă, care, prin raportare la tipologia și regimul special, nu trebuie să se transforme într-un instrument care să suplinească cadrul de desfășurare a unor activități specifice sesiunilor ordinare.

Or, analizând activitatea Parlamentului care, în această perioadă se află, conform Constituției, în vacanță, respectiv în perioada dintre cele două sesiuni parlamentare ordinare, se poate observa cum, fără a justifica o situație extraordinară, acesta a procedat la convocarea unei sesiuni extraordinare pentru a parcurge procedura moțiunii de cenzură.

Aparte de faptul că nu sunt întrunite condițiile constituționale și reglementare pentru a convoca o sesiune parlamentară extraordinară, art. 113 din Constituție nu ridică probleme de interpretare în ceea ce privește faptul că, în situația unui vot de respingere, inițiatorii nu mai pot promova o nouă moțiune de cenzură în aceeași sesiune. Or, obiectul prezentei sesizări are ca punct central tocmai sintagma „aceeași sesiune” din cuprinsul art. 113 alin. (4) din Constituție.

Pentru a identifica intenția de reglementare a legiuitorului constituent în raport de admisibilitatea unei moțiuni de cenzură în contextul unei sesiuni extraordinare, trebuie să ne raportăm la specificul instituției sesiunii parlamentare extraordinare care, față de cea ordinară, nu numai că nu are o durată de desfășurare expres prevăzută, dar

care nici nu este limitată ca incidență, aceasta urmând a fi convocată ori de câte ori subiectele de drept vor considera necesar.

Astfel, dacă în ceea ce privește sesiunile ordinare este previzibil faptul că dacă o moțiune de cenzură este respinsă, de exemplu, în prima sesiune ordinară, pe parcursul acesteia nu mai poate fi promovată o alta, nu același lucru se poate spune despre o moțiune depusă în cadrul unei sesiuni extraordinare.

Pentru a fundamenta acest raționament juridic, trebuie să ne raportăm la intenția de reglementare expresă cuprinsă în art. 113 alin. (4) din Constituție, din cuprinsul căruia constatăm că efectele unei moțiuni de cenzură sunt legate în mod indisolubil de sesiunea parlamentară în care a fost promovată pentru a stabili dacă inițiatorii mai au sau nu dreptul de a utiliza din nou acest instrument constituțional.

Însă, având în vedere că sesiunea extraordinară are ca obiect aspecte punctuale, individualizate în cuprinsul convocatorului, este vădit în contradicție cu natura acesteia ca, în interpretarea per a contrario a art. 113 alin. (4) din Constituție, respectiv în situația unui vot de adoptare, Parlamentul să poate iniția o nouă moțiune de cenzură în cadrul aceleiași sesiuni parlamentare extraordinare.

Mai mult decât atât, în circumstanțierea aspectelor teoretice la situația de fapt a prezentei sesizări, se poate constata că, sesiunea extraordinară astfel convocată pentru parcurgerea etapelor moțiunii de cenzură are ca dată limită de desfășurare 31.08.2020, moment care coincide cu ziua votului asupra acesteia și, în consecință, cu finalizarea procesului constituțional în Parlament.

Or, în măsura în care sesiunea extraordinară încetează în aceeași zi cu momentul la care se va cunoaște rezultatul votului asupra moțiunii de cenzură, fie de adoptare, fie de respingere, se naște veritabila nerespectare și lipsire de eficiență a prevederilor art. 113 alin. (4) din Constituție, întrucât, în situația unui vot de respingere, efectele acestuia se vor raporta la o sesiune extraordinară care a expirat.

Interpretarea in extenso, în sensul în care o moțiune de cenzură poate fi promovată și pe parcursul unei sesiuni extraordinare, nu doar că deturneză voința legiuitorului constituant, dar deschide calea unui veritabil comportament discreționar și abuziv din partea Parlamentului care, în mod conjunctural, poate convoca nenumărate sesiuni extraordinare pentru a utiliza instrumentul moțiunii de cenzură.

În concluzie, pentru a limita conduita discreționară a organismelor constituționale, apreciem că interpretarea restrictivă este cea care se impune a fi validată în acest context, tocmai pentru a respecta matca constituțională a autorităților publice implicate în prezentul conflict juridic de natură constituțională.

3. Inexistența sesiunii parlamentare commune atrage inexistența moțiunii de cenzură

În conformitate cu prevederile art. 113 alin.(2) și alin.(4) din Constituție, o moțiune de cenzură ce nu a fost depusă în situația în care Guvernul și-a angajat

răspunderea potrivit articolului art.114 din Legea fundamentală, trebuie să îndeplinească cumulativ următoarele condiții de admisibilitate:

- să fie inițiată de cel puțin o pătrime din numărul total al deputaților și senatorilor (art.113 alin.1 din Constituție);

- deputații și senatorii care au inițiat-o să nu fi semnat o altă moțiune de cenzură care să fi fost respinsă în cursul aceleiași sesiuni (art.113 alin.4 din Constituție).

De asemenea, din interpretarea sistematică a dispozițiilor art.113 alin.(4) din Constituție rezultă că, la aceste două condiții de admisibilitate, se adaugă și cea referitoare la inițierea unei moțiuni de cenzură în cadrul unei sesiuni parlamentare. În contextul dispozițiilor constituționale menționate, aceasta reprezintă o condiție-premisă pentru desfășurarea întregii proceduri de retragere a încrederii Guvernului. Premisa existenței Parlamentului în sesiune încă de la momentul inițierii unei moțiuni de cenzură rezultă chiar din interpretarea gramaticală a dispozițiilor art. 113 alin.(4) din Constituție; astfel, legiuitorul constituant a condiționat semnarea, inițierea și depunerea (ca moment al sesizării Parlamentului pentru exercitarea competenței prevăzute la art. 113), precum și votarea acesteia de ipoteza ca Parlamentul să se afle în sesiune parlamentară, ansamblul de etape ce compun această procedură urmând să se deruleze în integralitate în cadrul sesiunii parlamentare respective.

Orice altă interpretare ar însemna că parlamentarii care au semnat o moțiune de cenzură în afara perioadei în care Parlamentul lucrează în sesiuni și care a fost respinsă în cursul unei sesiuni parlamentare pot iniția o a doua moțiune de cenzură în cadrul aceleiași sesiuni parlamentare în care prima a fost respinsă. O asemenea perspectivă este susceptibilă de abuzuri și nu poate fi primită întrucât ar însemna că limitarea numărului de moțiuni de cenzură inițiate în cursul aceleiași sesiuni parlamentare la una în cadrul unei sesiuni parlamentare, în condițiile respingerii celei dintâi, nu ar mai avea sens, ceea ce echivalează cu golirea de conținut a voinței legiuitorului constituant.

Așadar, pentru a asigura respectarea prevederilor art. 113 coroborate cu cele ale art. 1 alin. (5) din Constituție referitor la principiul cooperării loiale, o moțiune de cenzură, pe lângă numărul minim al semnatarilor, trebuie inițiată în cadrul unei sesiuni parlamentare.

Inițierea și depunerea unei moțiuni de cenzură în afara unei sesiuni parlamentare nu este de natură să asigure rațiunea însăși a existenței sale, nu permite exercitarea deplină a drepturilor de care se bucură parlamentarii în exercitarea mandatului și golește de conținut controlul parlamentar exercitat asupra Guvernului.

Pe durata sesiunii ordinare, Parlamentul dispune în conformitate cu art. 61 și 64 coroborate cu cele ale 66 alin. (1) din Constituție de plenitudine de competență. În virtutea autonomiei de care beneficiază, Parlamentul dispune de aceeași plenitudine de competență și pe durata sesiunilor extraordinare, cu condiția ca pentru durata acestora plenul să stabilească în concret obiectul sesiunii în cauză. Cu alte cuvinte, spre deosebire

de sesiunile ordinare, în cadrul sesiunilor extraordinare, numai plenul decide dacă o anumită problemă pentru care a fost convocat urmează sau nu să se dezbată.

Or, după s-a reținut în jurisprudența Curții Constituționale, o moțiune de cenzură odată depusă, trebuie să se dezbată în cursul în aceleiași sesiuni, procedura parlamentară a acesteia neputând fi fragmentată/întreruptă, iar Camerele trebuie să decidă asupra ei în cursul sesiunii în care a fost depusă. Rațiunea acestui lucru este tocmai dezideratul de a pune capăt unei stări de incertitudine declanșate de inițierea unei moțiuni de cenzură, tocmai în considerarea principiului stabilității guvernamentale.

Simpla convocare a Camerelor în sesiune extraordinară nu este suficientă. În cazul convocării sesiunii extraordinare, dacă plenul celor două Camere ale Parlamentului nu s-a exprimat asupra posibilității desfășurării acesteia ori exclude din ordinea de zi pentru care fost convocat chiar prezentarea, dezbaterile sau votarea moțiunii de cenzură, una dintre condițiile esențiale deduse din întreaga arhitectură constituțională a controlului parlamentar este imposibil de realizat, moțiunea de cenzură în cauză neputându-se vota în cursul sesiunii extraordinare respective.

Prin urmare, în măsura în care veți constata că este posibilă depunerea unei moțiuni de cenzură între cele două sesiuni ordinare întrucât Constituția nu exclude, de principiu, inițierea și depunerea unei moțiuni de cenzură în cadrul unei sesiuni extraordinare comune, considerăm că sesiunea trebuie să fie întrunită la momentul inițierii moțiunii de cenzură, iar odată depusă, procedura parlamentară nu poate fi fragmentată, acesta fiind sensul art. 113 alin. (3) care se referă la dezbaterile moțiunii imediat „după 3 zile de la prezentare”. În mod evident, legiuitorul constituant a avut în vedere parcurgerea acestor etape în mod succesiv, prin raportare la natura moțiunii de cenzură, ca procedură derulată în mod accelerat și care are ca obiectiv final retragerea sau, din contră, reconfirmarea încrederii Guvernului.

În Adunarea Constituantă s-a statuat că întreaga procedură a acordării, respectiv retragerii încrederii Guvernului se axează pe ședința comună a celor două Camere. În dezbaterile Capitolului IV din Titlul III al Constituției, Antonie Iorgovan făcea următoarea mențiune „tot jocul, ca să mă exprim așa, al procesului politic, de investitură și, respectiv, de retragere a investiturii, este axat pe ședința comună a celor două Camere. Este un element de esență asupra căruia s-a insistat în cadrul dezbaterilor noastre și Adunarea Constituantă a adjudecat această idee. Este o idee politică.”

Așadar, dreptul de a depune o moțiune de cenzură nu poate fi exercitat altfel decât în cadrul activităților comune ale celor două Camere ale Parlamentului. În același sens, sunt și dispozițiile art. 187 alin. (3) din Regulamentul Camerei Deputaților, potrivit căruia „(3) Inițierea moțiunilor de cenzură are loc în condițiile prevăzute la art. 94 din Regulamentul activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului, republicat”, iar potrivit art. 94 din Regulamentul activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului „(1) Moțiunea de cenzură inițiată de cel puțin o pătrime din numărul total al

deputaților și senatorilor se prezintă birourilor permanente și se comunică Guvernului de către președintele Camerei Deputaților, în ziua în care aceasta a fost depusă. Moțiunea de cenzură se prezintă în ședința comună a celor două Camere în cel mult 5 zile de la data depunerii. (2) Dezbaterea moțiunii de cenzură are loc după 3 zile de la data când a fost prezentată în ședința comună a celor două Camere. (3) Data și locul ședinței comune, împreună cu invitația de participare, se comunică Guvernului de către președintele Camerei Deputaților, cu 24 de ore înainte ca aceasta să aibă loc.”. Totodată, conform art. 12 din același Regulament: „Activitățile comune ale Camerei Deputaților și Senatului se desfășoară la convocarea celor două birouri permanente reunite sau la convocarea conducerii structurilor comune ale celor două Camere prevăzute la art. 4 alin. (1) și (2)”.

Față de prevederile art. 66 alin.(2) din Constituție, sub aspectul regularității inițierii și depunerii moțiunii de cenzură ce face obiectul prezentului conflict juridic de natură constituțională, este nerelevant faptul că la data inițierii și depunerii moțiunii de cenzură cele două Camere ale Parlamentului erau convocate în sesiuni extraordinare separate, fiecare dintre ele însă pentru motivele cuprinse în deciziile distincte de convocare, validate prin vot de plenul fiecărei Camere pentru un obiect în mod clar determinat. Astfel, prin Decizia nr. 8 din data de 19 august 2020 a Președintelui Camerei Deputaților, Camera Deputaților a fost convocată pentru perioada 20 - 31 august, iar prin Decizia nr. 11 din 20 august 2020, Senatul a fost convocat pentru perioada 21-31 august 2020. Așadar, cele două Camere erau convocate în sesiuni extraordinare distincte, pentru o ordine de zi în mod clar stabilită prin anexele la deciziile de convocare, ce excludeau fără echivoc desfășurarea de activități comune.

Singurul cadru constituțional în care este posibilă inițierea și depunerea unei moțiuni de cenzură, în afara sesiunilor ordinare, este cel unei sesiuni extraordinare comune. Or, atât la momentul inițierii, cât și la cel al depunerii moțiunii de cenzură ce face obiectul prezentului conflict juridic de natură constituțională, sesiunea extraordinară comună nu fusese întrunită. Din această perspectivă, întrunirea birourilor permanente reunite și transmiterea moțiunii de cenzură către Guvern s-a realizat în afara cadrului procedural constituțional reprezentat de convocarea și întrunirea celor două Camere în sesiune extraordinară comună. În acest mod, primind o moțiune de cenzură inițiată în afara unei sesiuni parlamentare, Parlamentul – ca singură autoritate competentă, căreia îi revine obligația constituțională de a verifica îndeplinirea tuturor condițiilor de admisibilitate a unei moțiuni de cenzură, aceste acte juridice nefiind supuse controlului de constituționalitate - a acționat cu ignorarea prevederilor art.113 din Constituție.

4. Procedura moțiunii de cenzură a fost întreruptă, fragmentată, în 3 sesiuni extraordinare

Moțiunea de cenzură, depusă la Parlament în data de 17 august 2020, a fost prezentată în ședința comună a celor două Camere în data de 20 august 2020. Întreruperea procesului de dezbatere a moțiunii prin închiderea sesiunii extraordinare și reluarea acestui proces în altă sesiune parlamentară decât cea în cadrul căreia a fost depusă moțiunea constituie o încălcare a Constituției, deoarece întinderea în timp a perioadei de depunere, dezbatere și votare a unei moțiuni de cenzură este strict determinată de Constituție la o singură sesiune parlamentară, excepția de la această regulă fiind reglementată în mod expres prin art.113 alin.(4) teza a II-a din Legea fundamentală, anume atunci când Guvernul își angajează răspunderea în fața Parlamentului, situație inaplicabilă speței care a determinat acest conflict de natură constituțională. În acest sens sunt și prevederile regulamentelor parlamentare.

Astfel, în conformitate cu prevederile art.13 pct. 18 din Regulamentul activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului, pot fi convocate sesiuni extraordinare, printre altele pentru „retragerea încrederii acordate Guvernului prin adoptarea unei moțiuni de cenzură”. Regulamentul ședințelor comune nu prevede posibilitatea de avea sesiuni comune ale celor Camere ale Parlamentului doar pentru efectuarea unor „bucăți” din procedura de demitere a Guvernului, care este evident că trebuie să fie unitară și continuă, fără pauze sau împărțirea pe mai multe sesiuni parlamentare. Din interpretarea normelor respective, rezultă că procedura unei moțiuni de cenzură are loc într-un ritm accelerat, ceea ce este rațional, având în vedere starea de incertitudine cu privire la exercitarea puterii executive, care este creată până la finalizarea moțiunii, fie prin demiterea Guvernului, fie prin respingerea moțiunii de cenzură.

Potrivit jurisprudenței CCR, procedura moțiunii de cenzură, odată declanșată, nu poate fi oprită (Decizia nr. 1525/2010). Odată depusă, această trebuie să fie în mod obligatoriu dezbătută și votată. Pentru a asigura stabilitatea și predictibilitatea acțiunilor instituțiilor fundamentale ale statului, o moțiune de cenzură trebuie prezentată, dezbătută și votată în cursul aceleiași sesiuni. Or, în cazul dedus judecății Curții Constituționale, odată convocate și întrunite în sesiune extraordinară comună, cele două Camere ale Parlamentului au stabilit ca obiect de activitate al acesteia doar una dintre etapele constituționale ale moțiunii de cenzură, și anume prezentarea acesteia, fără a stabili ce se întâmplă cu celelalte două etape, respectiv dezbaterea și votarea acesteia.

Astfel cum s-a arătat supra, *la pct.III.1*, față de cronologia actelor emise de către Parlament pe parcursul procedurii administrative, se relevă că prin decizii succesive președinții celor două Camere parlamentare au convocat în mod succesiv 3 (trei) sesiuni extraordinare cu obiect similar, -dezbaterea aceleiași moțiuni de cenzură -(ceea ce este inadmisibil), dar cu înscrierea unor etape procedurale distincte (ceea ce, de asemenea,

este inadmisibil), și anume: în prima sesiune extraordinară comună convocată numai pentru data de 20 august 2020 prin Decizia nr.3/2020, se stabilește ca la aceeași dată să se desfășoare *prezentarea* moțiunii de cenzură; ulterior, prin Decizia nr.4/2020 se menține data de 20 august ca dată exclusivă pentru procedura de prezentare a moțiuni de cenzură dar se stabilește un NOU interval de timp, a doua sesiunea extraordinară în opinia noastră, respectiv sesiunea din 20-31 august 2020. Prin urmare prima sesiune extraordinară s-a epuizat la data de 20 august 2020. De la aceeași dată a fost convocată o a doua sesiune extraordinară, în intervalul de timp 20-31 august 2020, având același obiect „*prezentarea moțiunii de cenzură*”. Și această sesiune, în opinia noastră, s-a epuizat la data de 20 august 2020 prin consumarea obiectului ei, anume „*prezentarea moțiunii de cenzură*”. Suntem în situația inedită în care Parlamentul României, prin încercarea de a acoperi vicii constituționale de procedură, a epuizat două sesiuni extraordinare comune, în aceeași zi, respectiv la data de 20 august 2020. Peste această situație președinții celor două Camere ale Parlamentului, în fraudă Legii și a Constituției, convoacă prin Decizia nr.5/2020 a treia sesiune extraordinară. Decizia nr.5/2020 menține conținutul Deciziei nr.4/2020 dar adaugă un element NOU care certifică faptul că suntem în situația unei a treia sesiuni, element de procedură constând în *stabilirea zilei de 31 august 2020 ca zi de dezbatere și vot asupra moțiunii de cenzură*.

Față de cele arătate, pe de o parte, considerăm că dezbateră și votarea moțiunii de cenzură în această din urmă sesiune extraordinară (*a treia*) este posibilă numai cu încălcarea dispozițiilor art. 66 alin. (2), echivalentă situației de fragmentare a procedurii, contrară jurisprudenței Curții Constituționale.

5. Încălcarea principiului principiului cooperării și colaborării loiale între autorități: art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție

De-a lungul timpului, jurisprudența Curții Constituționale a stabilit, în cazuri punctuale, repere concrete pe baza cărora autoritățile/instituțiile să își poată configura, din perspectiva loialității, raporturile lor specifice de colaborare. Curtea nu a oferit o definiție cuprinzătoare conceptului, menită să acopere toate particularitățile colaborării dintre instituții/autorități, acest demers fiind, de altfel, și dificil de realizat, motiv pentru care Curtea va stabili criterii și repere, cu aplicabilitate generală.

Curtea Constituțională constată, așadar, că o primă componentă a statului de drept o reprezintă punerea în aplicare a prevederilor explicite și formale ale legii și ale Constituției. Cu alte cuvinte, sub aspectul colaborării loiale între instituțiile/autoritățile statului, o primă semnificație a conceptului o constituie respectarea normelor de drept pozitiv, aflate în vigoare într-o anumită perioadă temporală, care reglementează în mod expres sau implicit competențe, prerogative, atribuții, obligații sau îndatoriri ale instituțiilor/autorităților statului.

În continuare, Curtea constată că respectarea statului de drept nu se limitează la această componentă, ci implică, din partea autorităților publice, comportamente și practici constituționale, care își au sorginea în ordinea normativă constituțională, privită ca ansamblu de principii care fundamentează raporturile sociale, politice, juridice ale unei societăți.

Altfel spus, această ordine normativă constituțională are o semnificație mai amplă decât normele pozitive edictate de legiuitor, constituind cultura constituțională specifică unei comunități naționale. Prin urmare, colaborarea loială presupune, dincolo de respectul față de lege, respectul reciproc al autorităților/instituțiilor statului, ca expresie a unor valori constituționale asimilate, asumate și promovate, în scopul asigurării echilibrului între puterile statului. Loialitatea constituțională poate fi caracterizată, deci, ca fiind o valoare-principiu intrinsecă Legii fundamentale, în vreme ce colaborarea loială între autoritățile/instituțiile statului are un rol definitoriu în implementarea Constituției.

Conduita instituțională care se circumscrie colaborării loiale are, prin urmare, o componentă extra legem, întemeiată pe practici constituționale, care au ca finalitate primordială buna funcționare a autorităților statului, buna administrare a intereselor publice și respectul față de drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor. Finalitatea secundară este evitarea conflictelor interinstituționale și înlăturarea blocajelor în exercițiul prerogativelor lor legale.

Instrumentele care concură la realizarea acestor finalități și care fac dovada unui comportament loial față de valorile constituționale sunt dialogul instituțional și stabilirea unor practici reciproc acceptate. Aceste instrumente trebuie să constituie fundamentele soluționării "împreună", "prin acordul părților", iar nu "împotriva", "în detrimentul" uneia sau alteia, a eventualelor diferende ivite în raporturile dintre autorități, cauzate de situații de fapt sau de drept confuze, echivoce.

În virtutea principiului cooperării loiale între autorități este, astfel, necesar ca fiecare dintre acestea să depună diligențe raționale și sporite în cadrul dialogului instituțional legal pentru evitarea pe cât cu puțință a generării de conflicte juridice de natură constituțională.”

În raport de aspectele jurisprudențiale de mai sus, arătăm că, inclusiv Comisia de la Veneția a subliniat că o componentă importantă a principiului anterior indicat rezidă în procesul de punere în aplicare a prevederilor explicite și formale ale legii și ale Constituției, or, obiectul prezentei cauze prezintă tocmai maniera discreționară în care un organism constituțional, respectiv Parlamentul, înțelege să interpreteze și să aplice prevederile constituționale și regulamentare privitoare la moțiunea de cenzură.

Astfel, pentru respectarea principiului constituțional, respectarea normelor de drept pozitiv, în vigoare, și care reglementează atribuții, competențe, modalități de aplicare a instrumentelor constituționale reprezintă chiar aspecte ce țin chiar de respectarea statului de drept.

În continuare, aceste aspecte se referă inclusiv la comportamente și practici constituționale care emană, în cele din urmă, din Legea Fundamentală, întrucât loialitatea constituțională, respectiv respectul față de Constituție, este indisolubil legată de colaborarea loială între autorități și de respectarea și aplicarea efectivă a Constituției.

Or, având în vedere că dreptul pozitiv este cel care guvernează raporturile juridice dintre autoritățile publice parte a prezentului conflict, apreciem că Parlamentul, în temeiul unei interpretări care deschide calea abuzului, după cum am arătat anterior, a neglijat componenta extra legem a conduitei instituționale, acordând prioritate legalității și formalismului în ceea ce privește raportul instituțional, în dauna practicilor constituționale care presupun dialog, pentru soluționarea diferendului dedus cauzei.

În concluzie, pentru restabilirea ordinii juridice, deturnată prin faptele Parlamentului care, abuzând de instrumentele constituționale și de o interpretare neîntemeiată a dreptului pozitiv, se impune a se constata existența conflictului juridic de natură constituțională și readucerea autorității legiuitoare în matca constituțională în raporturile sale cu Guvernul.

Anexăm: Decizia nr.3/2020, Decizia nr.4/2020, Decizia nr.5/2020 si Rectificare emise de Președintele Senatului și Președintele Camerei Deputaților.

Cu deosebită considerație,

PRIM-MINISTRU

LUDOVIC ORBAN